

U desnici snaga, u srcu odvažnost, u misli domovina

HRVATSKO JE SOKOLSTVO OPĆENITO, PA I DRUŠTVO U PETRINJI, RAZVIJAJUĆI SOKOLSKU IDEJU, BILO JEZGRA DRUŠTVENOG ŽIVOTA I VAŽNO MJESTO OKUPLJANJA MLADEŽI. HRVATSKI SOKOL U PETRINJI OSNOVAN JE 29. SRPNJA 1906. U SVRATIŠTU TRI GAVRANA

Piše **Josip Mrgan**

Nakon razdoblja u kojem postoje samo neki oblici aktivnosti proizašlih iz narodnih nadmetanja, u Petrinji se početkom 20. stoljeća počinju osnivati tjele-vježbene i športske organizacije. Sokolski pokret je prvi promicao ne samo tjelesnu i zdravstvenu kulturu (gimnastiku), nego su se unutar njega razvili i razni športovi. Pod geslom "U desnici snaga, u srcu odvažnost, u misli domovina" sokoli su ujedinili hrvatsko nacionalno određenje i patriotizam kroz raznovrsne kineziološke aktivnosti.

Utemeljenje Hrvatskog sokola u Petrinji

Hrvatsko je sokolstvo općenito, pa i društvo u Petrinji, razvijajući sokolsku ideju, bilo jezgra društvenog života i važno mjesto okupljanja mladeži. Hrvatski sokol u Petrinji osnovan je 29. srpnja 1906. u svratištu Tri gavrana. Najzaslužniji za osnivanje bio je dr. Rudolf Horvat. Godinu kasnije u društvu je djelovao muški i ženski pomladak. Priredivani su sletovi i vježbe uz pratnju sokolskog orkestra, tzv. fanfara, koje je promatrala oduševljena publika. Kontinuirano su priređivane brojne akademije, predavanja, zabave, dobrotvorne akcije, čajanke i bakljade. Društvena članarina u prvim je godinama djelovanja iznosila 40 filira.

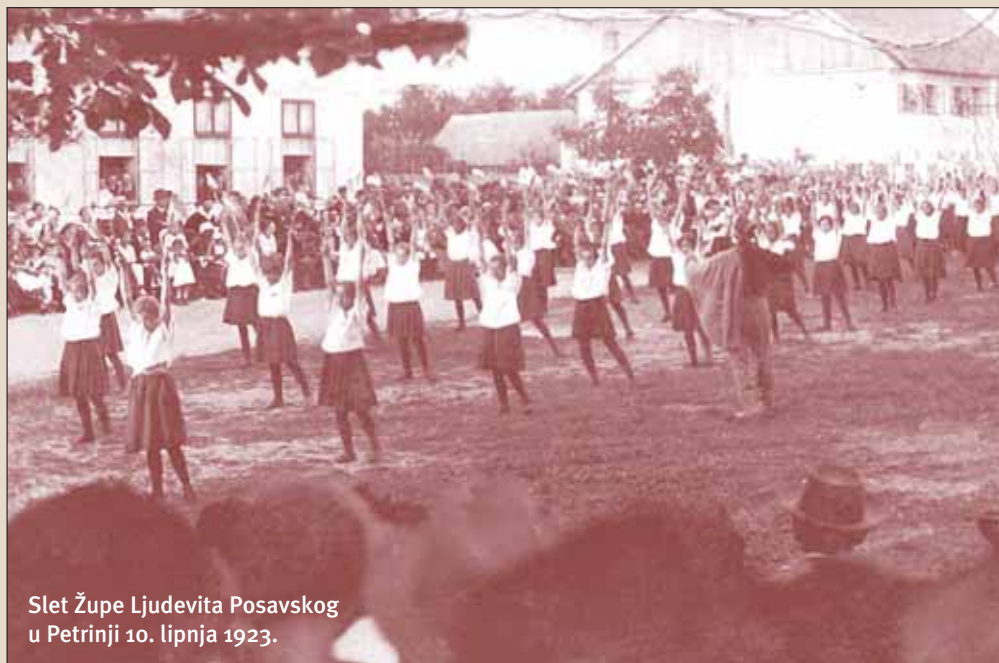
Prva javna vježba

Prve javne vježbe održane su 1907. u dvorištu Realne gimnazije. Program druge javne vježbe 1908. bio je sasta-

vljen od vježbi sa zastavicama, dugačkim štapovima i batinama, a nakon njih su slijedile vježbe na spravama, uzorne vježbe prednjačkog zbora na ručama i proste vježbe s V. svesokolskog sleta u Pragu. Važna osoba Hrvatskog sokola u Petrinji u ranom razdoblju bio je liječnik Martin Juranović, starješina društva (1910. - 1921.) i starješina Župe Ljudevita Posavskog (1914. - 1919.). Radom u društvu afirmirao se i liječnik Karlo Legin. On je bio starješina društva od 1920. do 1927. godine. Različite dužnosti u društvu obnašali su i Dušan Aleksić, Mijo Baglama, Mijo Belčić, Martin Bikčević, Josip Butorac, Pero Čurčić, Stjepan Figurić, Ivan Filjak, Slavko Findrik, Antun Grgić, Antun Heinitz, Rudolf Herceg, Franjo Himbele, Antun Klepac, Dragan, Ivan i Josip Gregurinčić, Milivoj Grgić, Antun, Jandro, Vilko Janeković, Juro Kamenar, Gjuro Knežević, Milan Kodrić, Ivan Konstinčer, Ivan König, Stjepan Križanić, Ivan Ljubešić, Josip i Lovro Matagić, Matej Mesarić, August Miffek, Josip Modrušan, Ivan Pejaković, Antun, Jandro i Lovro Petračić, Mijo Sever, Bonifacije Srnak, Stjepan Stukan, Martin Stunić, Lavoslav Šajnović, Antun i Ivan Štingl, Josip Šulek, Josip Tomić, Nikola Turković, Josip Vlahovac, Ivan Wagner, Ivan Walenta i dr.

Podružnice i djelatnost društva

U mjestima oko Petrinje, Hrastovici, Brestu, Maloj Gori i Mošćenici, osnovane su podružnice društva. Posebno je bio aktivan Hrvatski sokol u Hrastovici, koju je u svibnju 1924. posjetio Hrvatski sokol iz Petrinje. Prva javna vježba priredena je u Hrastovici 31. kolovoza 1924. Zasluge za organizaciju priredbe imale su obitelji Koračić i Joso Šimunović. Hrastovički sokoli su obilježavali važne datume. Na Sveta tri kralja 1928. održana je uspješna prosvjetna zabava koju je uvježbavao njihov učitelj Pereković. Sokolska su društva, radi unaprjeđivanja sokolske ideje, organizirala predavanja i tečajeve. Predavanja su obuhvaćala teme iz sokolskog sustava tjele-vježbe po Miroslavu Tyršu, sokolskoj ideji i disciplini, sokolskom uzgoju, svrsi i cilju sokolstva, povijesti gimnasti-

Slet Župe Ljudevita Posavskog u Petrinji 10. lipnja 1923.

Prednjak Bonifacije Srnak (u sredini) i muški podmladak Hrvatskog sokola u Petrinji 10. lipnja 1923.
Iz zbirke Vjere Mrgan, rod. Srnak

ke, praktičnim vježbama, metodici sokolske tjelovježbe, prvoj pomoći, anatomiji i fiziologiji.

Hrvatski konjanički sokol

U Petrinji je djelovao i Hrvatski konjanički sokol koji je I. redovnu glavnu skupštinu održao 24. siječnja 1926. godine. Odmah nakon utemeljenja, Hrvatski konjanički sokol je 30. siječnja 1926. priredio pokladnu plesnu zabavu kojoj je nazočilo brojno građanstvo, predstavnici vojske i svih petrinjskih društava, te gosti iz Hrastovice, Siska i izaslanik Hrvatskog sokola matice iz Zagreba. U dekoriranoj dvorani Hrvatskog doma ples je otvorio Mato Glušić, jedan od utemeljitelja i starješina društva. Hrvatski barjaci su se isticali u dvorani punoj zelenila, nalik borovoj šumi. Organizacija je plesa bila iznad svakog očekivanja i postigla je izvrstan materijalni i moralni učinak.

Nakon osnivanja, rad društva je bio opterećen visokim troškovima za ishranu konja, a prinosi školarine nisu pokrivali financijske rashode, tako da je dio konja prodan. Jedan dio članova također nije bio aktivan pa su ubrzo izabrani novi članovi društva.

Prva javna vježba Hrvatskog konjaničkog sokola

Zahvaljujući starješini Köningu, vodi Murru, tajniku Bočiću i ostalim aktivnim članovima društva, 15. rujna 1929. održana je izuzetno uspješna priredba Hrvatskog konjaničkog sokola. Bila je to prva javna vježba koja je počela defileom, a završila je na igralištu ukrašenom hrvatskim trobojkama. Program u 10 točaka bio je sljedeći: vježbu sa sabljama izveo je Hrvatski konjanički sokol iz Petrinje; vježbu voltžiranje izveli su članovi Hrvatskog konjaničkog sokola Ilica I iz Zagreba i Hrvatskog sokola iz Petrinje; vježbu na preči izveli su članovi Hrvatskog sokola iz Petrinje; članovi Hrvatskog konjaničkog sokola iz Zagreba i Petrinje izveli su vježbu skidanje prstena; vježbu na ručama izveli su članovi Hrvatskog sokola iz Petrinje; Hrvatski konjanički sokol iz Petrinje izveo je vježbu pucanja u balone; utrke u upeljavanju igle izveo je Hrvatski konjanički sokol Ilica I i Hrvatski konjanički sokol iz Petrinje; preskakanje prepreke, i to živice, plota, jednostavne barijere i bačve; stražu zastave izveo je Hrvatski konjanički sokol iz Petri-

nje; vježbe s kopljima izveo je Hrvatski konjanički sokol iz Petrinje.

Sve su vježbe bile izvrsno izvedene, a najveći pljesak dobio je član Wolf koji je preskakivao prepreke na konju Orelu. Poslije javne vježbe priređena je na Žitnom trgu sokolska veselica uz svirku petrinjske sokolske fanfare, koja je trajala dugo u noć.

Poklik „Zdravo!“

Svaka je skupština birala starješinstvo, odbornike, zamjenike odbornika i revizore. Na njoj su se pravile revizije članstva i usvajala izvješća o radu. Pri zaključenju rada, svaka je skupština završavala uz sokolski poklik: „Zdravo!“. Skupštine su često završavale zabavom. Hrvatski sokol nije održavao samo nastupe u Petrinji, nego i u selima izvan Petrinje i ostalim mjestima (selima pokraj Siska, u Sisku, Zagrebu, Glini, Crkvenici, Sunji, Čakovcu). Priredbe su najčešće održavane uoči Dana sv. Nikole, na Silvestrovo i na sokolski dan, tj. na dan spomena hrvatskih mučenika Petra i Krste Frankopana. Često su nastupali s drugim kulturnim društvima, kao i u brojnim drugim prigodama.

Od dana osnivanja Jugoslavenskog sokola Kraljevine SHS 1919. godine, Hrvatski sokol je neprekidno bio napađan zbog iskrene privrženosti hrvatskom nacionalnom biću. Na posljednjoj velikoj manifestaciji koju je priredio Hrvatski sokolski savez u čast 1000. godišnjice hrvatskog kraljevstva, na III. hrvatskom svesokolskom sletu u Zagrebu 1925. godine, sudjelovali su i petrinjski sokolaši.

Literatura

1. Golec, I. (1993). Povijest grada Petrinje. Zagreb/Petrinja: Školska knjiga i Matica hrvatska Petrinja.
2. Hrvatski sokol u Petrinji (1923). Hrvatski sokol. List za promicanje sokolstva 11 (5), 252.
3. Hrvatski sokol u Petrinji (1924). Hrvatski sokol. List za promicanje sokolstva 6 (6), 165 - 167.
4. Hrvatski sokol u Petrinji (1925). Hrvatski sokol. Glasilo Hrvatskog sokolskog saveza 4 (7), 102.